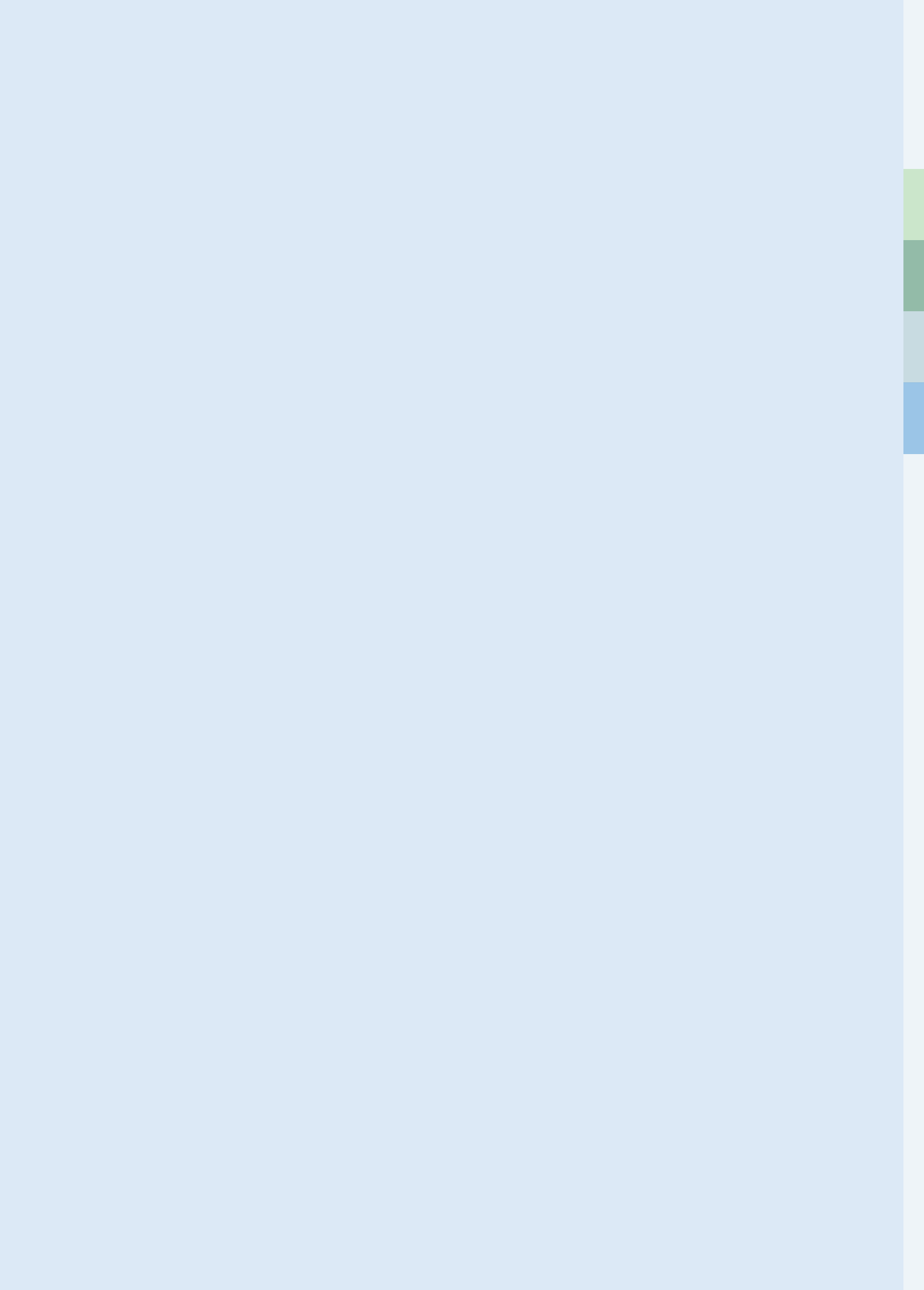

Helsefaglig simulering

et hjælpemiddel til fasilitator

SIFER
— NORD —

Innhold

Side 3

Til fasilitator

Side 4–5

Helsefaglig simulering

Side 6–8

Kort veileder til fasilitator

Side 9

Nyttige adresser og lenker

Til fasilitator i helsefaglig simulering

Vi som har satt sammen dette heftet er fasilitatorer i helsefaglig simulering i Helse Nord. Vi har gjennomført T-t-T kurs i medisinsk simulering i regi av MAP, for å kunne fasilitere simuleringsbasert trening for ansatte innen psykisk helsevern. Kurset har sitt simuleringsfaglige grunnlag fra Cames i København og Sim Oslo sitt undervisningsopplegg. Selv om vår faglige bakgrunn er fra psykisk helsevern, vil informasjonen i dette heftet fint kunne benyttes av fasilitator innenfor andre fagfelt i helsetjenesten som bruker helsefaglig simulering som metode.

Vi har erfart at det kan gå tid mellom hver gang man skal være fasilitator og har sett behovet for lett tilgjengelig informasjon til fasilitator/markør før, under og etter simuleringstrening. Dette er ikke en lærebok i helsefaglig simulering, men ment som et hjelpemiddel. Heftet inneholder litt informasjon om hva helsefaglig simulering er og en kort veileder og sjekkliste for å sikre at man som fasilitator husker på de ulike fasene i helsefaglig simulering.

Informasjonen om helsefaglig simulering som blir presentert er hentet fra MAP (Møte med aggresjonsproblematikk). MAP er et helhetlig opplæringsprogram i forebygging, håndtering og oppfølging av aggresjon og vold i helse- og sosialsektoren, og er inkludert i de nye nasjonale faglige rådene om forebygging og riktig bruk av tvang i psykisk helsevern for voksne. Det var via våre roller som MAP-instruktører vi ble introdusert for helsefaglig simulering som metode.

Kort veileder til fasilitator og sjekklista har tatt utgangspunkt i informasjonen fra T-t-T kurset til Sim Oslo. Vi har også utarbeidet flere ulike scenarioer knyttet opp mot ulike læringsmål i MAP. De vil ligge tilgjengelig på sifer.no under MAP, og vil kunne lastes ned av alle som vil bruke de. Ved utarbeidelse av de ulike scenarioene, har vi benyttet InterRegSim sitt scenarioverktøy «Mellommenneskelige interaksjoner». Scenarioene ble skrevet av MAP-instruktører/fasilitatorer fra PHRK UNN og PHRK Nordlandssykehuset, som et samarbeidsprosjekt, i februar 2023.

Vi i arbeidsgruppa ønsker å takke Helsedirektoratet og SIFER Nord for finansiering av prosjektet. Særlig stor takk rettes til Thor Egil Holtskog og Kjell Kjærvik for muligheten til å bruke informasjon fra T-t-T kurset til Sim Oslo, og til MAP-nettverket for tilgang på informasjon om helsefaglig simulering som metode. Uten alle dere hadde ikke dette heftet blitt til.

PHRK Nordlandssykehuset

Jonny Bakkejord

Rune Seljeseth

Sarah Konstane H. Steindal

PHRK UNN

Bjørn Svenning

Julie G. Hanssen

Heidi Å. Olsen

Sandra Krøyerth

Silje Heim

Helsefaglig simulering som metode for ferdighetstrening

Som MAP-instruktører har vi erfart hvor viktig det er at personell får jevnlig vedlikeholdstrening i hvordan man skal forebygge og håndtere aggresjon og vold. Vi ser også at simuleringstrening gir personell mulighet til å øve seg på egne ferdigheter i trygge omgivelser, og via øving og refleksjoner i etterkant, kan de lettere integrere det teoretiske grunnlaget fra MAP inn i egen praksis. I tillegg vil det kunne utvikle deltakernes evne til selvregulering, deeskalering og samhandling.

MAP-nettverket har lang erfaring med simulering og anbefaler metoden for å trene på samtlige av modulene i MAP. De enhetene som benytter simulering beskriver det som et viktig tiltak for å trene ferdigheter som reduserer forekomsten av vold og bidrar til forebygging og riktig bruk av tvangsmidler (MAP opplæringsmanual 2.0 s, 187).

Trygg og forutsigbar trening

Etablering av trygghet og forutsigbarhet er sentralt, deltakerne skal kunne trene uten å være redd for å eksponere seg negativt. Fasilitering er en veiledningsbasert metode der deltakerne skaper kunnskapen selv. Fasilitator tilrettelegger og stiller de rette spørsmålene.

Realistisk trening på egne oppgaver

Før treningen har instruktør/fasilitator bestemt forventet hendelsesforløp, pasientbeskrivelse og forbereder markøren. De øvrige deltakerne skal være seg selv på jobb, som et vaktlag. De får informasjon om læringsmål for timen, om pasienten og utfordringene, og det blir avklart hvem som har ansvarsvakt og hvem som er pasientkontakter. Deretter brukes 5–8 minutter på gjennomføring av selve scenarioet.

Etter scenarioet leder fasilitator en systematisk gjennomgang etter konkrete prinsipper for debriefing for å skape en felles forståelse av hendelsesforløpet. Fasilitator starter med en kort spørreunde i forhold til hva som faktisk skjedde. Deretter går man videre til analysefasen med fokus på læringsmålene. Den enkelte deltaker blir spurt om hva de gjorde som de er spesielt fornøyde med hos seg selv? Hvilke vurderinger ble gjort underveis? Hva kunne vært gjort annerledes?

I denne fasen er det viktig å fokusere på det positive slik at deltakerne etablerer mestringsopplevelser. Ved uønskede hendelser i scenarioet, vil fasilitatoren under debriefingen stille åpne spørsmål som: Kan dere komme med forslag til bedre måter å gjøre det på? Hva kunne gjort situasjonen mer oversiktlig? Vet dere andre kjennetegn på god kommunikasjon? Hvordan tror du pasienten opplevde situasjonen? Tilbakemeldinger på medisinsk simulering viser at deltakerne opplever dette som svært lærerikt. Fasilitatoren avslutter med en oppsummering.

Strukturen i medisinsk simulering

Total tid varierer med det som er tilgjengelig. Noen har kun en time tilgjengelig i et vaktskifte, noen har fagdager og kan bruke så lang tid de vil på en syklus. Noen har også måttet klare seg med ned mot 30 minutter. Vi tar utgangspunkt i 1 time.

Forberedelse: Informer om læringsmål og eventuelt skriftlig materiale, e-kurs etc.

Innledende: ca. 10 minutter

Prebriefing: Etablering av et trygt forum.

Teori: Hva legger de ulike deltakerne i læringsmålet?

Briefing: Scenariet, lokaler og eventuelt tilgjengelig utstyr presenteres.

Scenario: ca. 5-8 minutter

Marker start og stopp.

Debriefing: ca. 40 minutter

Beskrivende fase, kort: *Har alle samme oppfatning av hendelsesforløpet?*

Analyserende fase: *Hva gjorde du bra? Hva kunne eventuelt vært gjort annerledes?*

Anvendelsesfasen: *Hva fikk du ut av treningen? Hva vil du trene mer på? Hvordan?*

Kort veileder til fasilitator

Forberedelse av deltakere

Informer kort om følgende:

Taushetsplikt

Fokus på læring

Være ydmyke for andres prestasjoner

Forventing om å bidra med egne refleksjoner i debriefingen

Husk å briefe deltakerne godt i forhold til case og hvilke læringsmål som er aktuelle og introduser markøren(e). Vis deltakere hvilke rom scenarioet

kan utspille seg i og la de få noen minutter til å planlegge. Spør om de er klare for scenariokjøring før start.

Observer godt under scenarioet. Ta notater underveis.

Debriefing

Hensikten er å stimulere til refleksjon over egen praksis og kunnskap, forsterke god praksis, identifisere forbedringspotensiale og øke læringsutbytte. Debriefing deles opp i 3 faser:

1. Beskrivende fase

2. Analyserende fase

3. Anvendelsesfasen

1. Beskrivende fase (ca. 1-2 minutter)

Ta en kort runde hvor deltakere beskriver scenarioet, hva skjedde?

Dette for å få en felles forståelse av hendelsesforløpet. Om deltakerne begynner å snakke om alt de gjorde under simuleringen i denne fasen, må fasilitator begrense og henvise til analysefasen.

Oppsummer og spør: *Er vi alle enige om at...?*

2. Analyserende fase (ca. 25 minutter)

Deltakerne skal reflektere rundt egen rolle, hendelsene i scenarioet og håndteringen av disse. Tar utgangspunkt i læringsmål. Alle skal få komme til ordet. Start med de deltakerne som har hatt aktive roller i scenarioet, eventuelle observatører sist.

Informer deltakerne om at før man går videre og snakker om hva som kunne vært gjort annerledes, eller hvordan situasjonen ble håndtert, ønsker du å ta en kort runde der alle skal si noe om hva de fikk til i situasjonen i forhold til læringsmål.

Når alle har fått sagt noe om det, gå videre med spørsmål som:

- *Hvordan fungerte dere som team?*
- *Hvordan kommuniserte dere?*
- *Hvordan ble arbeidsfordelingen organisert?*
- *Hvordan opplevde du deg selv som leder/teammedlem?*
- *Hvilke oppgaver fikk du?*
- *Kan du si noe mer om ...*
- *Var det noe du ville gjort annerledes?*
- *Hva ville gjort situasjonen enklere?*

3. Anvendelsesfasen (ca. 10 minutter)

Hva har deltakerne lært av erfaringene fra scenarioet, deltakerne selv definerer dette og hvordan de kan anvende dette i praksis.

Aktuelle spørsmål kan være:

- *Hvilke erfaringer fra i dag vil du ta med deg videre?*
- *Hva vil du særlig fokusere på?*
- *Hva ville du gjort i reelle liknende situasjoner, etter de erfaringer du har gjort i dag?*
- *Hva har du lært?*

Sjekkliste for fasilitator

1. Før deltakere kommer

- *Velg scenario/læringsmål*
- *Avtal gjennomføring med markør*
- *Klargjøre lokaler, finne frem utstyr*

2. Når deltakere kommer

- *Skape trygt læringsmiljø - Taushetsplikt*
- *Briefe deltakere om scenario/læringsmål/beskrive hvilke roller som er aktuelle*
- *Vise hvilke lokaler scenarioet utspiller seg i*
- *Vise frem eventuelt utstyr som kan brukes i scenarioet*
- *Minne deltakere om at de skal tilbake på rom for debriefing når scenarioet er ferdig - ikke snakke om scenario før debrief*
- *Deltakere får 5 minutter til forberedelse før scenariostart*

3. Under scenario

- *Starte scenario*
- *Samarbeide med markør/styre intensitet på markør med avtalte tegn ut fra deltakernes kunnskapsnivå*
- *Notere ned observasjoner opp mot læringsmål*
- *Stoppe scenario*
- *Minne deltakere på å ikke snakke om scenarioet før debrief begynner*
- *Fasilitator og markør tar noen minutter og forbereder debriefing.*

4. Under debrief

- *Beskriv scenarioet, sørg for at alle har felles oppfattelse av forløpet*
- *Analyse: gjennomgang av hendelse med fokus på god praksis - start med de deltakerne som har hatt aktive roller i scenarioet, eventuelle observatører sist*
- *Alle deltakere sier først noe om hva den enkelte fikk til i hendelsen*
- *Gå videre med åpne spørsmål, styr disse opp mot læringsmål*
- *Avslutt med anvendelsesfase, hvor deltakerne definerer hva de har lært og hvordan dette kan omsettes i fremtidige handlinger*

Nyttige adresser og lenker

Scenario utarbeidet av og for MAP- instruktører finner dere under MAP Læringsressurser på:

Scenarioverktøy for å utarbeide egne scenario finner dere på:

Mer informasjon om helsefaglig simulering, og ulike scenario finner dere på:

Regional koordinerende enhet for helsefaglig simulering i Helse Nord:

Regional koordinerende enhet for simulering i Helse Midt-Norge:

Regional koordinerende enhet for simulering i Helse Vest:

Regional koordinerende enhet for helsefaglig simulering i Helse Sør-Øst:

Design og layout: Helsekompetanse og Gnist design
Illustrasjon: Universitetssykehuset Nord-Norge v/ Helsekompetanse
Foto: Adobe Stock

UNIVERSITETSSYKEHUSET NORD-NORGE
DAWI-NORGGA UNIVERSITEHTABUOHCCIEVISSU

HELSE NORD